

Wat denkt een vrouw die beneveld voor zich uit zit te staren?

KRIS DEFOORT OVER ZIJN EERSTE OPERA

Miel Vanattenhoven en Marianne Van Kerkhoven

Er wordt niet elke dag een nieuwe opera geschreven. Componeren is een intens en langzaam proces. Kris Defoort schreef meer dan twee jaar aan zijn eerste opera, *The Woman Who Walked into Doors*, op een libretto van hemzelf en Guy Cassiers, gebaseerd op het gelijknamige boek van de Ierse auteur Roddy Doyle.

Defoort doorliep in zijn opleiding zowat de hele muziekgeschiedenis, van oude muziek tot jazz. Hij bracht drie jaar door als jazzpianist in New York en kwam terug naar België, o.a. met de intentie om meer te componeren – in Europa liggen de voorwaarden daarvoor gunstiger. In de huidige fase van zijn ontwikkeling wil hij zijn eigen voorgeschiedenis en de hele muziekgeschiedenis meenemen. Een eerste stap daarin was het componeren van *The Woman*. Daarvoor bracht hij een klassiek orkest, de Beethoven Academie, en zijn eigen jazzformatie Dreamtime samen in één orkestbak.

Guy Cassiers voerde de regie en bouwde daarbij voort op zijn vroegere creatie *Rotjoch*. Ook in *The Woman* is er slechts één personage op de scène – dit keer ontubbeld –, met als tegenspeler een zeer groot videoscherm waarop naast beelden ook de tekst verschijnt van alle andere personages. Op de scène: de Amerikaanse sopraan Claron McFadden en de Nederlandse actrice Jacqueline Blom. Met z'n beiden spelen zij 'the woman', Paula Spencer, een Ierse volkswoman die door haar man Charlo mishandeld wordt. Paula is alcoholica maar houdt zich in de situatie staande omwille van haar vier kinderen,

tot ze op een dag moegeterd Charlo de deur uitwerkt. Paula zelf vertelt haar leven.

ETCETERA: Waarom willen al die jazzmuzikanten klassieke werken schrijven?

KRIS DEFOORT: Het is niet zozeer klassieke muziek willen schrijven, het gaat om een gezamenlijke fascinatie voor muziek *tout court*. Aan de ene kant wil je improviseren, aan de andere kant heb je bewondering voor wat klassieke componisten doen met geschreven muziek. Klassieke componisten zijn geïntrigeerd door hoe jazzmuzikanten zomaar improviseren en omgekeerd wil je als jazzcomponist wel eens verder gaan in dat geschrevene.

ETCETERA: Bepaalde scènes heb je uitgesproken aan Dreamtime toevertrouwd – die tussen Paula en haar zusters b.v. – terwijl je andere meer 'de klassieke richting' hebt uitgestuurd. Was dat soort dingen vanaf het begin duidelijk voor jou? Hoe intuïtief of hoe 'voorbedacht' heb je geschreven?

DEFOORT: Ik was gefascineerd door het klassieke orkest en wou dat 'instrument' leren beheersen. Ik ben begonnen met heel veel hedendaagse muziek te beluisteren en partituren te bekijken. Het eerste componeren was gefocust op het orkest, omdat dat voor mij een onontgonnen terrein was. Door met de ouverture te beginnen wou ik dat hele orkest als instrument onder de knie krijgen. Die ouverture gaf voor mij een globaal idee van het boek weer. Ik dacht: ik ga me

inleven in Paula Spencer die aan de keukentafel zit, zo heeft Doyle het ook gedaan. Wat denk je als je beneveld voor je uit zit te staren? Dan gebeurt er van alles, zeker met zo'n leven achter de rug. Dan kan je van het ene extreem in het andere vallen, dan maken je gedachten sprongen, zoals die in het hele boek worden gemaakt. Vanuit die toestand van inleving heb ik de eerste drie maten geïmproviseerd; dat zijn misschien maar tien noten, maar die kan ik dan direct uitwerken. Via analyse ontstaan vele andere muzikale ideeën, maar het vertrekpunt is steeds een geïmproviseerde cel. Daarna, als ik meer materiaal heb, wordt het compositie. En daarna begin ik weer te improviseren met het materiaal dat ik al had.

Op dat soort materiaal heb ik gedurende maanden puur instrumentaal voortgewerkt om het orkest te leren kennen. Tezelfdertijd wilde ik al iets beginnen linken aan een libretto, maar dat was er nog niet. Ik had eind 1999 alleen een stukje van de epiloog: 'My name is Paula Spencer', één onafgewerkte zin waarop ik iets kon uitproberen met zang en orkest. Later is alles vanuit het libretto gegroeid, maar het materiaal van die ouverture en van de epiloog ben ik altijd blijven meedragen, dat sloop overal in. De oorsprong van en de aanleiding tot elk muzikaal element in de partituur was improvisatie en daarna zeer snel ook de tekst én het personage van Paula.

Veel mensen zeggen mij nu dat je de scheiding tussen jazz en klassiek eigenlijk niet voelt. Dat komt, denk ik, omdat er eigenlijk weinig